

Aamunavaus pienemmille lapsille

Kohtaamme erilaisuutta joka päivä. Erilaisuus ja vieraus voivat tuntua pelottavilta, emmekä välttämättä uskalla tutustua erilaisilta näyttäviin ihmisiin. Sen vuoksi meille voi syntyä ennakkoluuloja. Ennakkoluulo tarkoittaa, että arvaamme ja oletamme asioita silloin, kun emme oikeasti tiedä. Ja kun arvaamme asioita toisesta ihmisestä, emme kohtaa häntä sellaisena kuin hän oikeasti on. Ennakkoluulojen vuoksi saatamme uskoa, että erilaiselta näyttävät ihmiset ovat jotenkin huonompia, ja silloin voimme käyttäytyä rasistisesti vaikkapa nimittelemällä, välttelemällä tai jättämällä jonkun ihmisen ryhmän ulkopuolelle.

Rasismi syntyi kauan aikaa sitten, kun ryhmä valkoisia ihmisiä keksi ajatuksen eri roduista. He jaottelivat ihmiset erilaisten ominaisuuksien, kuten ihonvärin mukaan ja keksivät tarinan, että valkoiset ihmiset ovat parempia, fiksumpia ja kauniimpia kuin kaikki muut. Ja että sillä verukkeella valkoiset saisivat kohdella muita epäreilusti ja hyötyä siitä itse. Tätä valheellista tarinaa kerrottiin kauan, niin kauan että osa ihmisistä uskoo siihen edelleen. Ja kun ihmiset uskovat tähän tarinaan, kutsutaan sitä rasismiksi.

Toinen valheellinen tarina on se, että Suomessa olisi aina ollut vain yksi kansa, yksi kieli ja yksi uskonto. Suomi on aina ollut monikulttuurinen maa ja täällä on aina asunut erilaisia vähemmistökansoja, kuten esimerkiksi saamelaisia, tataareja ja romaneja. Suomeen on syntynyt ajan saatossa myös uudempia vähemmistöryhmiä, kuten afrosuomalaiset. Sekä vanhat että uudet vähemmistöryhmät kohtaavat Suomessa rasismia. Monesti heihin liitetään ominaisuuksia, joiden mukaan he olisivat jollain tapaa huonompia kuin muut. Nämä keksityt ominaisuudet juontavat juurensa peloista, vitseistä tai vanhoista uskomuksista, eivätkä ne siis pidä paikkaansa.

Monella meistä Suomessa asuvista ja suomalaisista on sukujuuria maan rajojen ulkopuolelta. Osalla juuret näkyvät esimerkiksi ihonvärissä tai puhutussa kielessä. Osalla juuret eivät ole näkyvillä lainkaan. Ihmisen ulkonäön perusteella ei siis voi päätellä millainen hän on, mitä hän tietää, mistä hän tykkää tai edes missä hän on syntynyt.

Jokaisella on oikeus olla oma itsensä ja omalla tavallaan suomalainen. Muiden ihmisten hyväkin tarkoittavat kommentit ja kysymykset siitä "missä oikeasti on syntynyt" voivat loukata ja aiheuttaa tunteen, ettei kuulu tänne.

Jokaisella on myös oikeus tuntea ylpeyttä juuristaan, olivatpa ne pelkästään Suomesta tai sen vähemmistökansasta, muualta maailmasta tai vaikkapa useammasta kulttuurista. Kaikissa kulttuureissa on hyviä ja rikastuttavia puolia, eikä yksikään kulttuuri ole muita parempi. Eri kulttuurit saavat myös näkyä ja kuulua, ja jokaisella on oikeus tuoda esiin omaa taustaansa, esimerkiksi pukeutumisellaan tai vaikka kuuntelemalla kotikielistä musiikkia. Jokainen ihminen on kuitenkin omanlaisensa, ja saa itse päättää, kuinka tärkeitä oman perheen kulttuurit, kielet tai uskomukset hänelle ovat.

Moni koululainen joutuu kokemaan rasismia koulussa. Rasismi aiheuttaa sen, että voi kokea, ettei ole arvokas kaveri tai ettei kuulu ryhmään tai koko Suomeen. Jos kokee koulussa huonommuutta ja häpeää, heikentää se myös oppimista ja onnellisuuden tunnetta. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen koulunkäyntiin ja siihen, että heitä kohdellaan yhtä reilusti kuin kaikkia muitakin.

On tärkeää, että kerrot aina opettajalle, jos näet rasistista käytöstä tai kiusaamista. Se voi olla nimittelyä, väkivaltaa tai ulkopuolelle jättämistä. Se voi olla myös toisen oppilaan kotikulttuurin väheksymistä. Erityisen rohkeaa on, jos uskallat osoittaa tukea rasismien uhriksi joutuneelle. Muista myös, että et voi tietää ihmisestä mitään hänen ulkonäkönsä, puheensa tai uskontonsa perusteella, joten älä yritä arvailla, vaan mene rohkeasti tutustumaan.

Tämän aamunavauksen on tehnyt Yhteiset Lapsemme ry, joka on rasismia vastaan toimiva ja kulttuurista moninaisuutta puolustava lastenoikeusjärjestö. Toivottavasti aamunavaus antoi sinulle pohdittavaa rasismista ja rohkeutta puuttua siihen sitä nähdessäsi.